

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Мария Николова**, Университет за национално и световно стопанство за придобиване на образователната и научна степен „доктор по професионално направление 3.5. *Обществени комуникации и информационни науки (Медии и комуникации – Бизнес комуникация)* с дисертационен труд на тема: „Динамика и проблеми на секторния PR в неконвенционалната енергетика“, представен от **Мария Теодорова Кръстева**, редовен докторант в катедра „История и теория на журналистиката“ на Факултета по журналистика и масова комуникация с научен ръководител: **проф. д.н. Любомир Стойков**.

I. Оценка на качествата на дисертационния труд

Дисертационният труд на Мария Кръстева изследва изключително актуален и значим проблем – как връзките с обществеността (PR) са интегрирани в сектора на неконвенционалната енергетика. Предвид глобалния стремеж към възобновяеми енергийни източници, съчетан с обществен скептицизъм, сформирани групи за натиск, политически и институционални несъвършенства в регулациите, този дисертационен труд е съвсем навременен и бих казала - необходим. България, заедно с други европейски страни, ще включва все повече в енергийния си микс възобновяемите източници, което предполага и разработването на стабилни PR стратегии за насърчаване на общественото приемане на политиките и проектите за възобновяеми източници от различни заинтересовани страни.

В дисертацията е направен задълбочен преглед на важни теоретични източници и трудове на автори както от България, така и от чужбина. Той се основава както на класически, така и на съвременни теории за комуникациите, включително ключови комуникационни модели за мястото на PR в корпоративния и обществен дискурс. Анализът включва обширен преглед на изследвания в областта на секторния PR, като интегрира в тях интердисциплинарни възгледи за енергийната политики на европейско и световно ниво, методи за изследване на общественото мнение и разработване на комуникационни стратегии, които имат за цел да променят нагласи. Това осигурява стабилна теоретична основа за проведеното емпирично изследване.

Освен че изследването на Мария Кръстева е първото в България, в него е направен критичен анализ на утвърдените PR техники за комуникация и се проверява тяхната приложимост в сектора на неконвенционалната енергетика. Чрез качествени и количествени методи в дисертацията се предлага емпирична подкрепа за необходимостта от адаптирани PR стратегии в индустрията. Дисертационният труд има ценен принос, защото въвежда нови концептуални рамки на PR в сектора на неконвенционалната енергетика. Предложените от автора дефиниции и класификации на комуникационните проблеми са добре аргументирани и подкрепени с резултати от собствени емпирични изследвания в България. Идентифицирането на ключовите наративи и тяхното влияние върху общественото възприятие придава оригиналност на работата.

Използваните изследователски методи са добре подбрани и функционално изпълними. В дисертацията е приложен смесен изследователски подход, който включва: анализ на случаи от практиката на PR стратегии за проекти за неконвенционална енергия; дълбочинни интервюта с професионалисти в областта на връзките с обществеността в сектора на енергетиката; количествени проучвания, оценяващи мястото на PR експертите в организациите, които работят в сектора на възобновяемата енергия. Този изчерпателен подход дава цялостно разбиране на предизвателствата пред комуникациите в тази ключова за съвременните общества индустрия.

Дисертацията успешно систематизира основните PR проблеми, с които се сблъсква секторът на неконвенционалната енергетика, и предлага структуриран подход за тяхното разрешаване. Мария Кръстева въвежда нов модел за сегментиране на аудиторията и стратегическо отправяне на послания, който би могъл да послужи като практически инструмент за стратегическо планиране на PR от страна на професионалистите в тази област. Изследването предлага и въвеждането на иновативни PR техники,

като интерактивно дигитално ангажиране и стратегии за кризисна комуникация, съобразени с особеностите на енергийния сектор.

Дисертацията се характеризира с висока степен на точност при събирането, обработката и анализа на данните. Всички източници са цитирани коректно, а теоретичните обобщения на дефиниции и концепции са аргументирани добре. Емпиричните данни от проучвания в сектора, както и тези от авторовите изследвания са коректно описани и от тях са изведени ценни заключения и препоръки.

Дисертацията на Мария Кръстева представя нови моменти по отношение на връзките с обществеността в сектора на неконвенционалната енергетика най-вече в България. В нея се идентифицират неизследвани досега предизвикателства като: липсата на специализирани PR кампании за проекти за възобновяема енергия; недостатъчното ангажиране на местните общности в инициативите за енергиен преход; разпространението на дезинформация в социалните медии относно проекти за възобновяема енергия и климатичните промени. Тези констатации допринасят за по-широката академична дискусия относно комуникацията в областта на енергетиката.

Макар да въвежда качествено нови данни, дисертационният труд потвърждава и съществуващите теории в областта на връзките с обществеността, представя приложимостта на стратегиите за кризисна комуникация, валидира теорията за заинтересованите страни и други медийни концепции. Мария Кръстева демонстрира високо ниво на библиографска осведоменост, като се позовава на широк спектър от източници, включително академични статии, отраслови доклади и стратегически документи. Цитирането на международни изследвания допълнително засилва авторитета на работата и я поставя в рамките на световния дискурс за PR и комуникирането на проекти за възобновяема енергия.

Текстът следва добре структуриран формат и се придържа към академичните стандарти. Тя включва ясно въведение, литературен обзор, методологична част, резултати от емпирични изследвания и заключение. Логичната последователност на аргументите и структурираното представяне я правят логически последователна. Текстът е написан на разбираем академичен стил с точна терминология. Езикът е професионален и подходящ за докторска дисертация.

II. Приноси на дисертационното изследване

Приемам така формулираните от Мария Кръстева приноси на дисертационния труд. Изследването въвежда нови теоретични рамки и хипотези по отношение на PR комуникациите в сектора на неконвенционалната енергетика. Разработен е и оригинален модел за сегментиране на аудиторията и рамкиране на посланията, който подобрява стратегическата комуникация в сектора на възобновяемата енергия. Освен това дисертацията идентифицира ключови PR предизвикателства и анализира недостатъците в настоящите PR стратегии, прилагани от организациите за възобновяема енергия. Основно предимство на изследването е неговата практическа приложимост. Като идентифицират основните бариери пред ефективната комуникация в сектора на неконвенционалната енергетика, изводите от дисертацията биха помогнали на организациите да повишат общественото доверие, прозрачността и да подобрят стратегиите чрез качествено информиране и образование както на различните заинтересовани страни, така и на обществото като цяло.

III. Бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки по текста. Бих искала да насърча Мария Кръстева да работи по темата за комуникациите в енергийния сектор и да застъпи повече полето на кризисния PR. Препоръчвам дисертационният труд да бъде издаден, за да има своето достойно публично разпространение сред професионалната общност.

IV. Публикации и участия в научни форуми

Мария Кръстева изпълнява изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ за апробиране и

оповестяване на резултатите от изследването според чл. 5, т. 5. Тя покрива минималните национални изисквания по чл. 63, ал. 1, т. 4 и чл. 69, ал. 3., защото представя четири публикации по темата на дисертацията – две в електронни научни списания, една в Годишник на СУ „Св. Климент Охридски“ и една в сборник от научната конференция Медии и комуникации на ФЖМК.

V. Заключение

Дисертацията на Мария Теодорова Кръстева представлява добре проучено, оригинално и методологически обосновано изследване на секторния PR в областта на неконвенционалната енергетика. Той има значителен теоретичен и практически принос, като предлага нови модели за PR стратегии в сектора на възобновяемата енергия. Изследването е задълбочено, а изводите са убедително аргументирани. Предвид качествата на изследването и практическата приложимост на резултатите, дисертацията може да послужи като ценно помагало както за академичните среди, така и за практиците в областта на PR в енергийния сектор. Всичко това ми дава основания **да гласувам положително** за присъждане на ОНС „доктор“ в *професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Медии и комуникации – Бизнес комуникация)* на Мария Кръстева с дисертационен труд на тема „Динамика и проблеми на секторния PR в неконвенционалната енергетика”.

Дата: 17.02.2025 г.

Рецензент: